

19. november 2019
18/13107
HGO/TVBR/CAHE

Godkendelse af anmeldte vilkår og betingelser for leverandører af balancerings-tjenester og balanceansvarlige aktører

RESUMÉ

I denne sag har Forsyningstilsynet (FSTS) vurderet, om Energinets anmeldelse af 14. juni 2018 af vilkår og betingelser for leverandører af balancerings-tjenester og balanceansvarlige aktører kan godkendes efter Kommissionens forordning (EU) 2017/2195 af 23. november 2017 om fastsættelse af retningslinjer for balancering af elektricitet (EBGL).

Energinet har indgivet anmeldelsen som certificeret transmissionssystemoperatør (TSO) i Danmark, der har ansvar for det danske el-system, og FSTS har vurderet anmeldelsen og har truffet afgørelse i sagen som dansk energiregulator.

Energinets anmeldelse er udarbejdet på grundlag af de detaljerede og præcist fastlagte, enkelte vilkår og betingelser for leverandører af balancerings-tjenester og balanceansvarlige aktører ifølge EBGL. Det er også lagt til grund for FSTS' vurdering.

Det bemærkes indledningsvis, at Energinet løbende anmelder forskrifter, vilkår og betingelser samt andre markedsrelaterede metoder til godkendelse i FSTS efter national lovgivning, der også afspejler de overordnede hensyn i EU-reguleringen.

Det bemærkes endvidere, at balancemarkederne står over for større ændringer, idet fælleseuropæiske og regionale regler og metoder er under udarbejdelse.

Det bemærkes endeligt, at FSTS har haft Energinets anmeldelse i offentlig høring, uden at det har givet anledning til bemærkninger, og at de anmeldte vilkår og betingelser, henset til detaljeringsgraden, ses at være af udelukkende eller altovervejende teknisk karakter.

FSTS har på den baggrund foretaget en prøvelse af, om Energinets anmeldelse opfylder de nærmere vilkår og betingelser for leverandører af balancerings-tjenester og balanceansvarlige aktører efter EBGL.

FSTS vurderer, at Energinets anmeldelse opfylder de nærmere indholdsmæssige krav til vilkår og betingelser for leverandører af balancerings-tjenester og balanceansvarlige aktører. Herunder, at anmeldelsen opfylder det almene hensyn til, at krav til levering af balancerings-tjenester skal være rimelige og begrundede.

FORSYNINGSTILSYNET
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

Tlf. 4171 5400
post@forsyningstilsynet.dk
www.forsyningstilsynet.dk

FSTS godkender derfor Energinets anmeldelse af vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører.

AFGØRELSE

Forsyningstilsynet godkender Energinets anmeldelse af 14. juni 2018 af vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører.

Forsyningstilsynets afgørelse er truffet i medfør af Kommissionens forordning (EU) 2017/2195 af 23. november 2017 om fastsættelse af retningslinjer for balancering af elektricitet, artikel 18, jf. artikel 5, stk. 4, litra c.

Sagens baggrund og begrundelsen for Forsyningstilsynets afgørelse fremgår nedenfor.

SAGSFREMSTILLING

I denne sag skal FSTS vurdere, om Energinets anmeldelse af vilkår og betingelser leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører kan godkendes efter EBGL artikel 18.

FSTS vil herunder foretage en prøvelse af, om Energinets markedsforskrifter C1, C2 og C3 samt Energinets dokumenter "Prækvalifikation af anlæg og aggregerede porteføljer" og "Systemydelse til levering i Danmark - Udbudsbetingelser", som Energinets anmeldelse henviser til, opfylder de specifikke vilkår og betingelser, der skal fastsættes for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører efter EBGL artikel 18.

BAGGRUND

Den foreliggende sag skal ses i sammenhæng med, at Energinet løbende anmelder forskrifter, vilkår og betingelser samt andre metoder til godkendelse i FSTS efter national lovgivning, der også afspejler de overordnede hensyn i EU-reguleringen. Samtidig er der større, væsentlige ændringer på vej på balancemarkederne, idet fælleseuropæiske og regionale regler og metoder er under udarbejdelse. Når de fælles regler er udarbejdet vil de i stort omfang erstatte de gældende nationale regler.

SAGENS HIDLIDIGE FORLØB OG SAGENS VÆSENTLIGSTE AKTER

Den 14. juni 2018 fremsendte Energinet en anmeldelse med bilag af vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører efter EBGL artikel 18 (bilag 1 til FSTS' afgørelse) med bilag (Energinets høringsnotat af 14. juni 2018 (bilag 2 til FSTS' afgørelse) og Energinets notat af 19. april 2018 med forslag til ændringer af markedsforskrift C1 (bilag 3 til FSTS' afgørelse).

I e-mail af 25. januar 2019 anmodede FSTS Energinet om at tydeliggøre sammenhængen mellem anmeldelsens henvisning til Energinets markedsforskrifter m.v. og de enkelte vilkår og betingelser efter EBGL artikel 18.

Den 12. februar 2019 sendte Energinet en tjekliste til FSTS, der viser sammenhængen mellem de anmeldte vilkår og betingelser og de enkelte vilkår og betingelser for leverandører for balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører efter EBGL 18, stk. 4-9 (bilag 4 til FSTS' afgørelse).

FSTS anmodede den 12. juli 2019 Energinet om at ændre eller supplere Energinets oprindelige anmeldelse af 14. juni 2018 (bilag 5 til FSTS' afgørelse).

Som svar på FSTS' anmodning af 12. juli 2019 sendte Energinet et notat af 5. september 2019 (bilag 6 til FSTS' afgørelse).

OM ENERGINETS FUNKTION SOM SYSTEMANSVARLIG VIRKSOMHED M.V.

I el-systemet skal der altid være balance mellem el-produktion og el-forbrug, fordi elektricitet ikke kan lagres på et niveau, som svarer til efterspørgslen. Ændringer i forbrug og forstyrrelser på produktionsanlæg påvirker denne balance.

Energinet har som certificeret transmissionssystemoperatør (TSO) for Danmark ansvaret for balancen i det danske el-system. Således indkøber Energinet systemydelser af aktører på el-markedet for at sikre sig adgang til de ressourcer, som er nødvendige for at sikre en stabil og sikker drift af det danske el-system.

I den sammenhæng udgør Energinets markedsforskrifter C1, C2 og C3 regler for aktørerne på el-markedet. Markedsforskrifterne omfatter således bl.a. vilkår for leverandørskift, daglig planhåndtering, balanceafregning samt normer for overførsel af data mellem aktører.

Energinets dokument "Prækvalifikation af anlæg og aggregerede porteføljer" indeholder krav til prækvalifikation af aktører med henblik på, at disse aktører skal kunne indgå i udbud og salg af systemydelser til Energinet.

Energinets dokument "Systemydelser til levering i Danmark - Udbudsbetingelser" indeholder krav til de aktører, der på baggrund af foregående prækvalifikation ønsker at indgå i udbud og salg af systemydelser til Energinet.

Handel med el foregår bl.a. på el-børsen Nord Pool, der har to markeder for handel med el: Elspot (day-ahead) og Elbas (intra-day). Senest dagen før et driftsdøgn indgår markedsaktørerne (el-leverandører, producenter og slutkunder) handler med hinanden for at dække forbrug og afsætte produktion for det kommende døgn (day-ahead).

Hvis forholdene for produktion og efterspørgsel ændrer sig i forhold til aktørernes forventninger, kan aktørerne handle sig i balance tæt på driftstimen i intraday-markedet. Her handles med den kapacitet, der ikke allerede blev reserveret i day-ahead-markedet.

Energinet håndterer i praksis ansvaret for balance i el-systemet ved planlægningen af driften dagen før driftsdøgnet, hvor markedsaktørerne indmelder planer for produktion og forbrug til Energinet.

Den planlagte produktion og forbrug vil altid afvige fra den faktiske produktion og forbrug i driftsøjeblikket, bl.a. som følge af udfald af produktionsanlæg og net eller ændringer i forbrug m.v.

Den ubalance, der opstår i driftsøjeblikket, håndteres af godkendte balanceansvarlige markedsaktører, som har forpligtet sig til at overholde Energinets balanceforskrifter herom, herunder navnlig markedsforskrifterne C1, C2 og C3.

En balanceansvarlig har således forpligtet sig til at dække den ubalance, der opstår i driftsøjeblikket. Dette indebærer, at Energinet afregner en given, godkendt balanceansvarlig for ubalancen i de målepunkter, som den enkelte balanceansvarlige har ansvar for.

ENERGINETS MARKEDSFORSKRIFTER M.V. FOR BALANCERINGSYDELSE
Energinet henviser i anmeldelsen af 14. juni 2018 til, at Energinets markedsforskrifter C1, C2 og C3 samt Energinets dokumenter "Prækvalifikation af anlæg og aggregerede porteføljer" og "Systemydelser til levering i Danmark - Udbudsbetingelser" efter Energinets opfattelse opfylder de EU-retlige krav til vilkår og betingelser for leverandører af balancerings tjenester og balanceansvarlige aktører efter EBGL artikel 18.

Energinet har i tillæg til anmeldelsen sendt en tjekliste af 12. februar 2018, der tydeliggør sammenhængen mellem de enkelte dele af Energinets markedsforskrifter m.v. og de enkelte vilkår og betingelser efter EBGL artikel 18.

FSTS skal derfor som led i fremstillingen af sagens baggrund gøre kortfattet rede for indholdet og betydningen af Energinets markedsforskrifter m.v.

Generelt om Energinets markedsforskrifter

Energinets markedsforskrifter udgør de danske regler for aktørerne på det danske el-marked. Markedsforskrifterne er nødvendige for, at det danske el-marked kan fungere, og at afregning mellem Energinet og aktørerne kan gennemføres korrekt.

Markedsforskrifterne omfatter således bl.a. vilkår for leverandørskift, daglig planhåndtering, balanceafregning samt normer for overførsel af data mellem aktører.

Markedsforskrifterne retter sig primært mod balanceansvarlige aktører, el-leverandører og netvirksomheder.¹

Særligt om markedsforskrifterne C1, C2 og C3

Forskrift C1: Vilkår for balanceansvar

Definerer begrebet "balanceansvar" og gennemgår indholdet af "Aftale om balanceansvar", som en ny aktør skal undertegne for at blive balanceansvarlige aktør.²

---

¹ Kilde: Energinet.dk, <https://energinet.dk/EI/Elmarkedet/Regler-for-elmarkedet/Markedsforskrifter>

² <https://energinet.dk/-/media/B972F80DB5064550A0A8FABD9AF278A9.pdf>

Forskrift C2: Balancemarkedet og balanceafregning

Beskriver, hvordan Energinet har organiseret regulerkraft- og balancemarkedet, herunder specificeres reglerne for afregning af regulerkraft og balancekraft. Henvender sig primært til virksomheder, som er aktive i engrosmarkedet.³

Forskrift C3: Planhåndtering - daglige procedurer

Behandler de forretningsmæssige regler for daglig planhåndtering mellem Energinet og balanceansvarlige aktører. Henvender sig primært til virksomheder, som er aktive i engrosmarkedet.⁴

Om Energinets krav til systemydelser

Energinet køber systemydelser for at sikre sig adgang til de ressourcer, som er nødvendige for at sikre stabil og sikker drift af el-systemet. I sammenhæng med Energinets indkøb af systemydelser indgår følgende hovedprincipper og begreber:

Hovedaftale: Inden et anlæg kan deltage i markedet skal leverandørerne have indgået en hovedaftale med Energinet for at levere systemydelserne. Hovedaftalen skaber grundlag for de handler, der foretages løbende, så disse kan foregå i et simpelt forløb.

Balanceansvarlig: Det er en forudsætning for at kunne indgå hovedaftale, at aktøren er produktions- eller forbrugsbalanceansvarlig i budområdet Vestdanmark (DK1) og/eller i budområdet Østdanmark (DK2).

Derudover skal den enkelte aktør verificere, at aktørens anlæg kan levere den specifikke systemydelse inden for den specificerede responstid, idet aktøren samtidig skal kunne overholde de tekniske krav for systemydelserne. Derudover vil Energinet løbende foretage revision af systemydelserne igennem anlæggets levetid.

Energinet har udarbejdet et dokument for "Prækvalifikation af anlæg og aggregerede porteføljer"⁵, som indeholder kravspecifikationer og tests for de specifikke systemydelser.

Generelle kommercielle betingelser og den praktiske håndtering af de forskellige ydelser, heriblandt informationsteknisk tilslutning til Energinets kontrolcenter, og de indbyrdes prioriteringer og afhængigheder, kan findes i et andet dokument, udarbejdet af Energinet: "Systemydelser til levering i Danmark - Udbudsbetingelser"^{6,7}.

---

³ <https://energinet.dk/-/media/A7B52A9681DD4206A392D6CB62374CE3.pdf>

⁴ <https://energinet.dk/-/media/80CA2E560AAB43A2919AB1486B97BF56.pdf> og <https://energinet.dk/-/media/FE455A3BFF77410CBF54B30BF2F39E0B.pdf>

⁵ Link til "Prækvalifikation af anlæg og aggregerede porteføljer", <https://energinet.dk/-/media/0C6269FFE52B4E82B5CAE1FC0B7DE1C5.pdf?la=da&hash=52869733786C1DDE292E8EE700245210959568B0>

⁶ Link til "Systemydelser til levering i Danmark - Udbudsbetingelser", <https://energinet.dk/-/media/FC6FFBF2CF5E4351B68D20E7275F1755.pdf?la=da&hash=8828DEADFE9F7AE24E5935C22A43C0961526ABAC>

⁷ Kilde: Energinet.dk, <https://energinet.dk/EI/Systemydelser/indkob-og-udbud/Krav-til-systemydelser>

ANMELDELSE AF VILKÅR FOR YDELSER OG AKTØRER FOR BALANCERING
Energinet har den 14. juni 2018 anmeldt vilkår og betingelser for leverandører af balancerings-tjenester og balanceansvarlige aktører efter EBGL artikel 18.

De nærmere vilkår og betingelser for suspension og genoptagelse af markedsaktiviteter efter EBGL artikel 18, stk. 2, er ikke omfattet af anmeldelsen, idet Energinet 11. februar 2019 indgav en særskilt metodeanmeldelse efter EBGL artikel 18, stk. 2, til FSTS.

Energinet bemærker til oplysning af de anmeldte vilkår og betingelser, at balanceansvarlige aktører har eksisteret i Danmark, siden det danske el-marked blev etableret i 1999, i ramme af EU's 1. energipakke.

Energinet henviser i anmeldelsen af 14. juni 2018 til, at Energinets markedsforskrifter C1, C2 og C3 samt Energinets dokumenter "Prækvalifikation af anlæg og aggregerede porteføljer" og "Systemydelser til levering i Danmark - Udbudsbetingelser" efter Energinets opfattelse opfylder de EU-retlige krav til vilkår og betingelser for leverandører af balancerings-tjenester og balanceansvarlige aktører efter EBGL artikel 18.

Energinet gør dog opmærksom på, at markedsforskrift C1 skal ændres for at opfylde de EU-retlige krav til "leverandører af balancerings-tjenester", og Energinet vedlægger som bilag til anmeldelsen et eget notat af 19. april 2018 med de foreslåede, fornødne ændringer af markedsforskrift C1.⁸

I sammenhæng hermed nævner Energinet også, at begrebet i EBGL artikel 18, "leverandører af balancerings-tjenester", vil være nyt på det danske el-marked. Dog har Energinet igennem en årrække været i direkte kontakt med de virksomheder (el-producenter/el-forbrugere/aktører), som fysisk leverer fleksibilitetsydelser. Dette er således tilfældet ved Energinets gennemførelse af en test eller prækvalifikation af, om den pågældende virksomhed er i stand til at levere den ønskede balanceringsydelser.

Når en sådan test/prækvalifikation er blevet gennemført med succes, er virksomheden blevet "overdraget" til den tilknyttede balanceansvarlige aktør med henblik på fremtidig salg og afregning af systemydelser.

Energinets anmeldte vilkår og betingelser for leverandører af balancerings-tjenester efter EBGL artikel 18 vil videreføre Energinets gældende, indenlandske praksis. Når der således er gennemført en proces for prækvalifikation, er leverandører af balancerings-tjenester forpligtet til at indgå aftale med en balanceansvarlig aktør om tilbudsgivning, levering og afregning af de relevante systemydelser.

Energinet bemærker i forlængelse heraf, at det overvejende antal virksomheder (el-producenter/el-forbrugere) er aktive i flere markeder på samme tid. Dvs. i spotmarkedet, intraday-markedet og markederne for systemydelser. Håndtering af produktion og forbrug i spot- og intraday-markedet varetages i dag af balanceansvarlige aktører, som

---

⁸ <https://forsyningstilsynet.dk/media/4752/forskrift-c1-vilkaar-for-balanceansvar.pdf>

derved også har overblik over, hvad de enkelte anlægsaktiver har mulighed for at levere af balancerings tjenester.

Herudover kan den balanceansvarlige aktør undervejs i leveringsforløbet se, hvilke anlæg der kan erstatte andre anlæg i tilfælde af leveringsproblemer m.v. Hvis leverancen af balancerings tjenester adskilles fra de øvrige markedsaktiviteter, fjernes dette overblik, leveringerne bliver mere usikre, og den samlede fleksibilitet mindskes.

Ved at samle leverancerne af balancerings tjenester hos de balanceansvarlige aktører vil der være en direkte kobling mellem ansvaret for leveringen og betaling for leverancerne. Ved aktivering af de forskellige systemydelser sker betalingen i overensstemmelse med ordreafgivelsen. Samtidig indlægges leveringsforpligtelsen i den balanceansvarlige aktørs aktørplan.

Hvis en leverandør af balanceringsydelser ikke er i stand til at levere ydelsen fuldt ud, vil dette komme til at optræde som en ubalance hos den tilknyttede balanceansvarlige aktør. Dette vil reducere den samlede betaling, som Energinet som dansk TSO skal foretage for at få leveret den pågældende aktivering, så betalingen kommer til at modsvare den faktiske levering, og ikke den bestilte levering.

TJEKLISTE MELLEM DE ANMELDTE VILKÅR OG VILKÅR EFTER EBGL ART. 18
I tillæg til anmeldelsen af 14. juni 2018 har Energinet sendt FSTS en tjekliste af 12. februar 2019, der tydeliggør sammenhængen mellem de enkelte dele af Energinets markedsforskrifter C1, C2 og C3 samt dokumenterne "Prækvalifikation af anlæg og aggregerede porteføljer" og "Systemydelser til levering i Danmark - Udbudsbetingelser" i forhold til de enkelte vilkår og betingelser efter EBGL artikel 18.

Energinet henviser i tjeklisten til følgende dokumenter, der hver især er tilgængelige på Energinets hjemmeside:

- [1] Markedsforskrift C1: Vilkår for balanceansvar.
- [2] Markedsforskrift C2: Balancemarked og balanceafregning.
- [3] Markedsforskrift C3: Planhåndtering - daglige procedurer.
- [4] Systemydelser til levering i Danmark - Udbudsbetingelser.
- [5] Prækvalifikation af anlæg og aggregerede porteføljer.

Energinets tjekliste henviser herefter til de specifikke bestemmelser i EBGL, artikel 18, stk. 4-9:

EBGL artikel 18, stk. 4, litra

- a: Kravene til levering af balancerings tjenester er forklaret i [4], afsnit 1 og [2], afsnit 2.2.
- b: Aggregering af anlæg (portfolio bidding) er muligt, jf. [4], afsnit 1.
- c: Ejere af anlæg kan blive leverandør af balancerings tjenester, jf. [4] og [5].
- d: Balanceansvaret for et målepunkt er entydigt defineret i [1], afsnit 3.

EBGL artikel 18, stk. 5, litra

- a: Kvalifikationsprocessen er gengivet i [5].
- b: Tidsramme for anskaffelse fremgår af [2], afsnit 2.3 og [4], afsnit 1.
- c: Betingelser for aggregering af anlæg fremgår af [4], afsnit 1.

- d: Datakrav og -oplysninger for de respektive ydelser fremgår af [4], afsnit 1.
- e: Reglerne for tildeling fremgår af [2], afsnit 2.3 og [4], afsnit 1.
- f: Datakrav og -oplysninger for de respektive ydelser fremgår af [4], afsnit 1.
- g: Ingen krav til lokalisering, bortset fra prisområdeinddeling, jf. [4].
- h: Afregnet energi fremgår af [2], afsnit 2.3 og 2.7 samt [4], afsnit 1.3.3.1 og 1.4.3.2.
- i: Afregning fremgår af [2], afsnit 2.5 og [4], afsnit 2.
- j: Fristen fremgår af [2], afsnit 3.6.1.
- k: Konsekvenser af manglende overholdelse fremgår af [4], afsnit 2.2 og 2.3.

EBGL artikel 18, stk. 6, litra

- a: Balanceansvaret for et tilslutningspunkt er entydigt defineret i [1], afsnit 3.
- b: Kravene til balanceansvarlige aktører fremgår af [1], afsnit 4.
- c: Kravet om betaling for ubalancer fremgår af [1], bilag 1 (Aftale om balanceansvar).
- d: Kravene til data og oplysninger fremgår af [3], afsnit 4.
- e: Vilklårene omkring justering af planer fremgår af [3], afsnit 4.3.
- f: Afregning af ubalancer fremgår af [2], afsnit 3.6.
- g: Afgrænsning af ubalanceområde følger definitionen af prisområde, jf. [2], afsnit 3.
- h: Fristen for afregning af ubalancer fremgår af [2], afsnit 3.6.1.
- i: Konsekvenser af manglende overholdelse fremgår af [1], bilag 1 (Aftale om balanceansvar).
- j: Forpligtelse til at oplyse positionen fremgår af [3], afsnit 4.3 og afsnit 5.2.
- k: Reglerne for afregning af ubalancer fremgår af [2], afsnit 3.
- l: Der findes ikke sådanne bestemmelser.

EBGL artikel 18, stk. 7

Energinet har ikke krav om, at leverandører af balancerings tjenester løbende skal fremlægge oplysninger om uudnyttet produktionskapacitet eller krav om, at leverandørerne skal tilbyde den uudnyttede kapacitet i form af balanceringsressourcer eller andet. Ved mangel på udbud af balanceringsressourcer retter Energinet henvendelse til alle potentielle leverandører med opfordring om, at de indsender flere bud, jf. [4], afsnit 1.

EBGL artikel 18, stk. 8

Lukketiden for indsendelse af bud fremgår af [2], afsnit 2.2 samt [4], afsnit 1.

EBGL artikel 18, stk. 9

Kontrol af balanceringsydelser fremgår af [4], afsnit 1.

ENERGINETS SUPPLERENDE REDEGØRELSE I TILLÆG TIL ANMELDELSEN
FSTS anmodede den 12. juli 2019 Energinet om at ændre eller supplere Energinets oprindelige anmeldelse af 14. juni 2018.

FSTS anmodede navnlig Energinet om at gøre nærmere rede for, hvordan de anmeldte vilkår og betingelser for leverandører af balanceringsydelser opfylder EBGL artikel 18, stk. 4, litra a, hvorefter krav til levering af balancerings tjenester skal være rimelige og begrundede.

FSTS anmodede endvidere Energinet om svar på en række spørgsmål, der er afledt af FSTS' rapport af 19. december 2018 om "Energinets indkøb af reserver i elsystemet".

Som svar på FSTS' anmodning af 12. juli 2019 sender Energinet et notat af 5. september 2019.

Heri henviser Energinet til, at Energinet tidligere har gjort rede for, at Energinets dokument "Systemydelse til levering i Danmark - Udbudsbetingelser" indeholder krav til de virksomheder, der ønsker at indgå i bud på levering af systemydelser til brug for Energinets balancering af det danske el-system. Det lægges til grund, at Energinet dermed finder, at Energinets dokument om "Systemydelser til levering i Danmark - Udbudsbetingelser" efter sit eget formål og indhold opfylder EBGL artikel 18, stk. 4, litra a, hvorefter krav til levering af balanceringstjenester skal være rimelige og begrundede.

Energinet svarer endvidere FSTS inden for de emner, der er berørt i FSTS' rapport af 19. december 2018 om "Energinets indkøb af reserver i elsystemet". Energinet gør herunder rede for navnlig spørgsmålet om teknologineutralitet samt for de budstørrelser og udvælgelseskriterier, der finder anvendelse ved Energinets indkøb af reserver.

SAGENS PARTER

FSTS anser Energinet Elsystemansvar A/S (CVR nr. 39314959) som part i sagen i dansk forvaltningsretlig forstand. Dette beror på, at Energinet Elsystemansvar A/S som sit forretningsområde bl.a. har Energinets systemydelser for balancering i bred forstand, og hvilket i mere snæver forstand er anvendelsesområdet for de anmeldte vilkår og betingelser.

FSTS konstaterer, at afgrænsningen af part i dansk forvaltningsretlig forstand er i overensstemmelse med den specifikke, EU-retlige afgrænsning af part efter EBGL artikel 18, stk. 1, hvorefter det er det enkelte EU-lands TSO eller TSO'ere, i Danmark Energinet, der skal anmelde vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige parter til godkendelse hos det pågældende EU-lands regulator. I Danmark, FSTS.

I forlængelse heraf finder FSTS, at "Jura og Myndighed" hos Energinets koncernmoderselskab (CVR nr. 28980671) indgår som partsrepræsentant for Energinet Elsystemansvar A/S.

PARTSHØRING OG OFFENTLIG HØRING

OFFENTLIG HØRING AF ENERGINETS ANMELDELSE

Energinet har haft udkast til anmeldelse i egen offentlig høring for perioden 30. april - 30. maj 2018. 4 forskellige interessenter har afgivet høringssvar, som Energinet har kommenteret i et høringssvar af 14. juni 2018, der er bilagt anmeldelsen.⁹

FSTS har haft Energinets endeligt indgivne anmeldelse i offentlig høring for perioden 19. juni 2018 til 11. juli 2018. Der er ikke fremkommet høringssvar ved denne høring.

---

⁹ <https://forsyningstilsynet.dk/media/4753/hoeringsnotat-vedroerende-integration-af-leverandorer-af-balanceringstjenester-i-engrosmarkedet.pdf>

PARTSHØRING OG OFFENTLIG HØRING AF UDKAST TIL AFGØRELSE

RETSGRUNDLAG

Kommissionens forordning (EU) nr. 2017/2195 af 23. november 2017 om fastsættelse af retningslinjer for balancering af elektricitet (populærtitel EBGL efter forordningens fulde titel på engelsk)

EBGL artikel 5, stk. 4, litra c

Efter EBGL artikel 5, stk. 4, litra c, har det enkelte EU-lands regulator, i Danmark FSTS, kompetencen til at godkende forslag med vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige parter.

EBGL artikel 5, stk. 4, litra c, følgende ordlyd:

- 4. Forslagene til følgende vilkår, betingelser og metoder godkendes af alle regulerende myndigheder i den berørte medlemsstat i hver enkelt sag:*
- c) vilkår og betingelser for balancering, jf. artikel 18*

EBGL artikel 18

Efter EBGL artikel 18 skal det enkelte EU-lands TSO eller TSO'er udarbejde et forslag med vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige parter.

EBGL artikel 18 har følgende ordlyd:

Vilkår og betingelser for balancering

- 1. Senest seks måneder efter denne forordnings ikrafttrædelse og for alle balanceområder i en medlemsstat udformer TSO'erne i denne medlemsstat et forslag til:*
  - a) vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester*
  - b) vilkår og betingelser for balanceansvarlige parter.*

Består et LFC-kontrolområde af to eller flere TSO'er, kan alle TSO'er i dette LFC-kontrolområde udarbejde et fælles forslag med forbehold af de relevante regulerende myndigheders godkendelse.
- 2. Vilkårene og betingelserne i henhold til stk. 1 skal ligeledes indeholde reglerne for suspension og genoptagelse af markedsaktiviteter i henhold til artikel 36 i forordning (EU) 2017/2196 og regler for afregning i tilfælde af markedssuspension i henhold til artikel 39 i forordning (EU) 2017/2196 efter godkendelsen i overensstemmelse med artikel 4 i forordning (EU) 2017/2196.*
- 3. I forbindelse med udarbejdelsen af forslag til vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige parter skal alle TSO'er:*
  - a) koordinere med de TSO'er og DSO'er, der kan blive berørt af disse vilkår og betingelser*
  - b) overholde rammerne for etablering af europæiske platforme for udveksling af balanceringsenergi og for processen til udligning af modsatrettede ubalancer i henhold til artikel 19, 20, 21 og 22*
  - c) inddrage andre DSO'er og andre interesserede parter i forbindelse med udarbejdelsen af forslaget og tage højde for deres synspunkter, uden at dette berører den offentlige høring i henhold til artikel 10.*

4. *Vilkårene og betingelserne for leverandører af balancerings tjenester skal*

- a) *fastlægge rimelige og begrundede krav til levering af balancerings tjenester*
- b) *give mulighed for, at aggregation af forbrugsanlæg, energilageranlæg og elproduktionsanlæg i et balanceområde udbyder balancerings tjenester i henhold til betingelserne i stk. 5, litra c)*
- c) *tillade, at ejere af anlæg, tredjeparter og ejere af elproduktionsanlæg, der anvender konventionelle og vedvarende energikilder, samt ejere af energilagringenheder bliver leverandører af balancerings tjenester*
- d) *stille krav om, at alle bud på balanceringsenergi fra en leverandør af balancerings tjenester tildeles en eller flere balanceansvarlige parter med henblik på beregning af en regulering af ubalancer i henhold til artikel 49.*

5. *Vilkårene og betingelserne for leverandører af balancerings tjenester skal indeholde:*

- a) *reglerne for kvalifikationsprocessen med henblik på at blive en leverandør af balancerings tjenester i henhold til artikel 16*
- b) *reglerne, kravene og tidsrammerne for anskaffelse og overførsel af balanceringskapacitet i henhold til artikel 32, 33 og 34*
- c) *reglerne og betingelserne for, at en aggregation af forbrugsanlæg, energilageranlæg og elproduktionsanlæg i et balanceområde kan blive en leverandør af balancerings tjenester*
- d) *kravene for, hvordan data og oplysninger skal indgives til den tilsluttende TSO og, om nødvendigt, til den DSO, der varetager tilslutningen til reserver, i løbet af prækvalifikationsprocessen og driften af balancemarkedet*
- e) *reglerne og betingelserne for tildeling af hvert enkelt bud på balanceringsenergi fra en leverandør af balancerings tjenester til en eller flere balanceansvarlige parter i henhold til stk. 4, litra d)*
- f) *kravene til data og oplysninger, der skal indgives til den tilsluttende TSO og, om nødvendigt, til den DSO, der varetager tilslutningen til reserver, med henblik på vurdering af leveringen af balancerings tjenester i henhold til artikel 154, stk. 1 og 8, artikel 158, stk. 1, litra e), og artikel 158, stk. 4, litra b), samt artikel 161, stk. 1), litra f), og artikel 161, stk. 4, litra b), i forordning (EU) 2017/1485*
- g) *fastlæggelse af en placering for hvert enkelt standardprodukt og hvert enkelt specifikt produkt under hensyntagen til stk. 5, litra c)*
- h) *reglerne for fastsættelse af den mængde balanceringsenergi, der skal afregnes med leverandøren af balancerings tjenester i henhold til artikel 45*
- i) *reglerne for afregning af leverandører af balancerings tjenester fastlagt i henhold til afsnit V, kapitel 2 og 5*
- j) *en frist til at færdiggøre afregningen af balanceringsenergi med en leverandør af balancerings tjenester i overensstemmelse med artikel 45 for en bestemt periode for afregning af ubalancer*
- k) *konsekvenserne i tilfælde af manglende overholdelse af de vilkår og betingelser, der gør sig gældende for leverandører af balancerings tjenester.*

6. *Vilkårene og betingelserne for balanceansvarlige parter skal indeholde:*

- a) *en fastlæggelse af balanceansvaret for alle tilslutningspunkter, således at der undgås huller eller overlap i balanceansvaret hos forskellige markedsdeltagere, der leverer tjenester til dette tilslutningspunkt*
- b) *kravene for at kunne blive en balanceansvarlig part*
- c) *kravet om, at alle balanceansvarlige parter skal være økonomisk ansvarlige for deres ubalancer, og at ubalancer skal afregnes med den tilsluttende TSO*
- d) *kravene til data og oplysninger, der skal indgives til den tilsluttende TSO med henblik på beregning af ubalancer*

- e) reglerne for, at balanceansvarlige parter kan ændre deres planer forud for og efter lukketiden for intraday-markedet for energi i henhold til artikel 17, stk. 3 og 4
- f) reglerne for afregning af balanceansvarlige parter fastlagt i henhold til afsnit V, kapitel 4
- g) afgrænsning af et ubalanceområde i henhold til artikel 54, stk. 2, og et ubalancepris-område
- h) en frist til at færdiggøre afregningen af ubalancer med balanceansvarlige parter for en bestemt periode for afregning af ubalancer i overensstemmelse med artikel 54
- i) konsekvenserne i tilfælde af manglende overholdelse af de vilkår og betingelser, der gør sig gældende for balanceansvarlige parter
- j) en forpligtelse for balanceansvarlige parter til at underrette den tilsluttende TSO om eventuelle ændringer af positionen
- k) reglerne for afregning i henhold til artikel 52, 53, 54 og 55
- l) bestemmelserne, når sådanne findes, vedrørende udelukkelse af ubalancer fra afregningen af ubalancer, når de er knyttet til restriktioner som følge af rampingbegrænsninger til afhjælpning af deterministiske frekvensafvigelse i henhold til artikel 137, stk. 4, i forordning (EU) 2017/1485.

7. Alle tilsluttende TSO'er kan indføre følgende elementer i forslaget til vilkår og betingelser for leverandører af balancerings tjenester eller i vilkårene og betingelserne for balanceansvarlige parter:

- a) et krav om, at leverandører af balancerings tjenester skal fremlægge oplysninger om uudnyttet produktionskapacitet og andre balanceringsressourcer fra leverandører af balancerings tjenester efter day-ahead-markedets lukketid og efter lukketiden for intraday-markedet for overførselskapacitet
- b) i begrundede tilfælde, et krav om, at leverandører af balancerings tjenester skal tilbyde den uudnyttede produktionskapacitet eller andre balanceringsressourcer ved hjælp af bud på balanceringsenergi eller bud på integrerede planlægningsprocesser på balancemarkederne efter day-ahead-markedets lukketid, uden at dette berører muligheden for, at leverandører af balancerings tjenester ændrer deres bud på balanceringsenergi forud for lukketiden for balanceringsenergi eller lukketiden for den integrerede planlægningsproces på grund af handel inden for intraday-markedet
- c) i begrundede tilfælde, et krav om, at leverandører af balancerings tjenester skal tilbyde den uudnyttede produktionskapacitet eller andre balanceringsressourcer ved hjælp af bud på balanceringsenergi eller bud på integrerede planlægningsprocesser på balancemarkederne efter lukketiden for intraday-markedet for overførselskapacitet
- d) specifikke krav vedrørende balanceansvarlige parters position indgivet efter day-ahead-tidsrammen for at sikre, at summen af deres interne og eksterne kommercielle handelsplaner er lig med summen af de fysiske produktions- og forbrugsplaner under hensyntagen til kompensation for tab af elektricitet, når dette er relevant
- e) en undtagelse fra forpligtelsen til at offentliggøre oplysninger om tilbudte priser på balanceringsenergi eller balanceringskapacitet af frygt for markedsmisbrug, jf. artikel 12, stk. 4
- f) en undtagelse til, at de i artikel 26, stk. 3), litra b), fastlagte specifikke produkter kan forudbestemme prisen på bud på balanceringsenergi fra en kontrakt om balanceringskapacitet i henhold til artikel 16, stk. 6
- g) en anmodning om anvendelse af dobbelt prissætning for alle ubalancer på baggrund af de betingelser, der er fastlagt i henhold til artikel 52, stk. 2, litra d), nr. i), og metoden til anvendelse af dobbelt prissætning i henhold til artikel 52, stk. 2, litra d), nr. ii).

8. TSO'er, der anvender en central lastfordelingsmodel, skal desuden indføre følgende elementer i vilkårene og betingelserne for balancerings tjenester:

- a) lukketiden for den integrerede planlægningsproces i henhold til artikel 24, stk. 5
- b) reglerne for ajourføring af bud på den integrerede planlægningsproces efter lukketiden for hver enkel integreret planlægningsproces i henhold til artikel 24, stk. 6

c) reglerne for anvendelse af bud på den integrerede planlægningsproces forud for lukketiden for balanceringsenergi i henhold til artikel 24, stk. 7

d) reglerne for konvertering af bud på den integrerede planlægningsproces i henhold til artikel 27.

9. Alle TSO'er skal overvåge alle parter overholdelse af de krav, der er fastlagt i vilkårene og betingelserne for balancering, inden for deres balanceområde eller balanceområder.

FORSYNINGSTILSYNETS BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSEN

I denne sag skal FSTS vurdere, om Energinets anmeldelse af 14. juni 2018 af vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører kan godkendes.

Energinet har indgivet anmeldelsen som dansk TSO, der har ansvar for det danske el-system. På samme vis vurderer FSTS anmeldelsen og træffer afgørelse i sagen som dansk energiregulator.

Energinets anmeldelse og FSTS' vurdering i sagen sker på grundlag af EU-krav til det nærmere indhold af vilkår og betingelser for leverandører af balanceringsydelse og balanceansvarlige aktører. Disse regler fremgår af EBGL artikel 18, mens EBGL artikel 5, stk. 4, litra a, fastsætter FSTS' afgørelseskompetence.

FSTS konstaterer, at de enkelte vilkår og betingelser er detaljeret og præcist, fastlagt i EBGL artikel 18. Endvidere har FSTS haft Energinets endeligt indgivne anmeldelse i offentlig høring, uden at det har givet anledning til bemærkninger. FSTS konstaterer endvidere, at de anmeldte vilkår og betingelser, bl.a. henset til detaljeringsgraden, er af udelukkende eller altovervejende teknisk karakter.

FSTS' vil på den baggrund foretage en prøvelse af, om Energinets anmeldelse opfylder de nærmere vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører efter EBGL artikel 18 med henblik på at vurdere, om FSTS kan godkende det anmeldte.

FSTS' vurdering vil således fokusere på, om Energinets ordninger i form af markedsforskrifterne C1, C2 og C3 samt dokumenterne "Systemydelse til levering i Danmark - Udbudsbetingelser" og "Prækvalifikation af anlæg og aggregerede porteføljer" opfylder de specifikke, EU-retlige krav til vilkår og betingelser for leverandører af balancerings-tjenester og balanceansvarlige aktører efter EBGL artikel 18.

VURDERING AF DE ANMELDTE VILKÅR I FORHOLD TIL EBGL ARTIKEL 18

VILKÅR M.V. FOR LEVERANDØRER AF BALANCERINGSTJENESTER

Energinet har i anmeldelsen af 14. juni 2018 og den supplerende tjekliste af 12. februar 2019 angivet, hvilke enkelte afsnit i Energinets markedsforskrift C1 "Vilkår for balanceansvar" og markedsforskrift C2 "Balancemarked og balanceafregning" samt dokumenterne "Systemydelse til levering i Danmark - Udbudsbetingelser" og "Prækvalifikation af anlæg og aggregerede porteføljer", der refererer til de specifikke, EU-retlige krav til vilkår

og betingelser for leverandører af balanceringstjenester efter EBGL artikel 18, stk. 4, litra a-d, og stk. 5, litra a-k.

Energinet har i anmeldelsen af 14. juni 2018 endvidere gjort rede for, at Energinets markedsforskrift C1 skal ændres for at indpasse det EU-retlige begreb "leverandører af balanceringstjenester" på det danske el-marked. De foreslåede, fornødne ændringer af markedsforskrift C1 er beskrevet i Energinets notat af 19. april 2018, der er vedlagt som bilag til Energinets anmeldelse af 14. juni 2018

FSTS har gennemgået de anmeldte vilkår og betingelser, inkl. de foreslåede ændringer af markedsforskrift C1, og FSTS vurderer, at anmeldelsen opfylder de indholdsmæssige krav til vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester efter EBGL artikel 18, stk. 4 og 5.

Energinets dokument "Systemydelse til levering i Danmark - Udbudsbetingelser" indeholder krav til de aktører, der vil indgå i udbud og salg af systemydelser til Energinet, så Energinet kan løse opgaven som systemansvarlig virksomhed.

FSTS finder, at de anmeldte vilkår og betingelser, i det omfang de henviser til Energinets dokument "Systemydelse til levering i Danmark - Udbudsbetingelser", er rimelige og begrundet i Energinets forpligtelse til at sikre en stabil og sikker drift af det danske el-system. FSTS vurderer derfor, at de anmeldte vilkår og betingelser i "Systemydelser til levering i Danmark - Udbudsbetingelser" opfylder EBGL art. 18, stk. 4, litra a.

VILKÅR OG BETINGELSER FOR BALANCEANSVARLIGE AKTØRER

Energinet har i anmeldelsen af 14. juni 2018 og den supplerende tjekliste af 12. februar 2019 gjort rede for, hvilke enkelte afsnit i Energinets markedsforskrift C1 "Vilkår for balanceansvar", markedsforskrift C2 "Balancemarked og balanceafregning" samt markedsforskrift C3 "Planhåndtering - daglige procedurer", der opfylder de specifikke, EU-retlige krav til de obligatoriske vilkår og betingelser for balanceansvarlige aktører efter EBGL artikel 18, stk. 6, litra a-k.

FSTS vurderer efter en gennemgang af anmeldelsen og den supplerende tjekliste m.v., at Energinets markedsforskrifter C1, C2 og C3 opfylder de nærmere indholdsmæssige krav til de obligatoriske vilkår og betingelser for balanceansvarlige aktører efter EBGL artikel 18, stk. 6, litra a-k.

FSTS bemærker særligt, at et specifikt vilkår for afregning af ubalance m.v. ikke er obligatorisk efter EBGL artikel 18, stk. 6, litra i, jf. det anvendte udtryk i EBGL artikel 18, stk. 6, litra i, "bestemmelser, når sådanne findes".

Det er således velbegrundet, at Energinet i forbindelse med tjeklisten af 12. februar 2019 nævner, at Energinets markedsforskrifter m.v. ikke indeholder bestemmelser, som nævnt i EBGL artikel 18, stk. 6, litra i.

FÆLLES, OBLIGATORISKE VILKÅR OG BETINGELSER FOR LEVERANDØRER AF BALANCERINGSTJENESTER OG BALANCEANSVARLIGE AKTØRER

Energinet har i anmeldelsen af 14. juni 2018 og den supplerende tjekliste af 12. februar 2019 gjort rede for, hvilke enkelte afsnit i Energinets markedsforskrift C2 "Balancemarked og balanceafregning" samt dokumentet "Systemydelse til levering i Danmark - Udbudsbetingelser", der opfylder de specifikke, EU-retlige krav til fælles, obligatoriske vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører efter EBGL artikel 18, stk. 8 og 9.

FSTS vurderer på baggrund af det anmeldte materiale og den foretagne prøvelse, at de anmeldte vilkår og betingelser opfylder de nærmere indholdsmæssige krav til fælles, obligatoriske vilkår og betingelser for både leverandører og balanceansvarlige efter EBGL art. 18, stk. 8 og 9

FSTS bemærker særligt, at vilkår og betingelser for uudnyttede produktionskapacitet m.v. ikke er obligatorisk efter EBGL artikel 18, stk. 7, jf. det anvendte udtryk i EBGL artikel 18, stk. 7, "tilsluttende TSO'er *kan* indføje følgende elementer i forslaget til vilkår og betingelser".

Det er således velbegrunderet, at Energinet i forbindelse med tjeklisten af 12. februar 2019 gør rede for, at Energinet håndterer de pågældende tilfælde på anden vis end foreslået i EBGL artikel 18, stk. 7.

SAMMENFATNING

Energinets anmeldelse af vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører ses at være af udelukkende eller altovervejende teknisk karakter, idet de enkelte vilkår og betingelser er detaljeret og præcist fastlagt efter EU-krav.

Det bemærkes også, at FSTS har haft Energinets anmeldelse i offentlig høring, uden at det har givet anledning til bemærkninger

FSTS har på den baggrund foretaget en prøvelse af, om Energinets anmeldelse opfylder EU-kravene til vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører.

FSTS har på grundlag af denne prøvelse vurderet, at Energinets anmeldelse opfylder de nærmere EU-krav til vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører. Herunder, at anmeldelsen opfylder det almene hensyn til, at krav til levering af balanceringstjenester skal være rimelige og begrundede.

FSTS har derfor godkendt Energinets anmeldelse af vilkår og betingelser for leverandører af balanceringstjenester og balanceansvarlige aktører.

KLAGEVEJLEDNING

Eventuel klage over denne afgørelse kan indbringes for Energiklagenævnet, jf. § 89, stk. 1, i lov om elforsyning, jf. lovbekendtgørelse nr. 840 af 15. august 2019.

Klagen skal være skriftlig og skal være indgivet til klagenævnet inden 4 uger efter, at Forsyningstilsynets afgørelse er meddelt.

Klagen indgives til:

Energiklagenævnet
Nævnenes Hus
Toldboden 2
8800 Viborg
Telefon +45 72 40 56 00
ekn@naevneneshus.dk

Energiklagenævnets kontortid kan have betydning for, om klagen er indgivet i rette tid. Nærmere information om klagefristen, hvem der kan klage (klageberettiget), og nævnets klagebehandling, fremgår af Energiklagenævnets hjemmeside, www.ekn.dk.

Med venlig hilsen

Carsten Smidt
Direktør